

تأثیر فشارهای فرهنگی - اجتماعی در شکل دهی به نارضایتی بدنی بین دختران نوجوان: بررسی نقش واسطه‌ای مقایسه و درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری

دکتر نگار صادقی^۱
دکتر بلال ایزانلو^۱
حوا فلاحی^۲
محمد رضا افتخاری^۳

۱. دانشکده‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران
۲. مرکز مشاوره‌ی رازی آموزش و پرورش، کرج، ایران
۳. اداره‌ی آموزش و پرورش، کرج، ایران

زمینه و هدف: نوجوانی یکی از مراحل است که طی آن، نوجوانان تغییرات معنادار جسمانی را تجربه می‌کنند. این تغییرات خصوصاً در دختران منجر به تغییراتی در تصویر بدنی می‌شود اما تصویر بدنی، پدیده‌ای روان‌شناختی است که عمیقاً تحت تأثیر عوامل فرهنگی - اجتماعی قرار می‌گیرد؛ بنابراین لازم است تصویر بدنی در بافت فرهنگی آن مورد مطالعه قرار بگیرد. پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش فشارهای فرهنگی - اجتماعی و مکانیسم‌های واسطه‌ای آن در شکل دهی به نارضایتی بدنی بین دختران نوجوان ایرانی انجام گرفت.

روش اجرا: یک نمونه‌ی ۲۵۰ نفری از دانش‌آموزان دختر ۱۵ تا ۱۸ سال از شهر کرج به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند و به مجموعه مقیاس‌های «نگرش‌های فرهنگی اجتماعی نسبت به ظاهر»، «مقیاس تجدیدنظرشده‌ی مقایسه‌ی ظاهر بدنی» و «مقیاس رضایت از نواحی بدن» پاسخ دادند. داده‌های گردآوری شده با استفاده از روش تحلیل مسیر در LISREL8.2 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج تحلیل مسیر نشان داد مسیرهای فشار همسالان و رسانه‌ها بر درونی‌سازی استانداردهای زیبایی دارای ضرایب معنادار است اما مسیر فشار والدین بر درونی‌سازی معنادار نیست. همچنین دو مکانیسم مقایسه و درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری ارتباط بین فشارهای فرهنگی - اجتماعی و نارضایتی بدنی را میانجی‌گری می‌کند.

نتیجه‌گیری: این یافته‌ها نشان می‌دهد رویکرد فرهنگی - اجتماعی می‌تواند شکل‌گیری نارضایتی بدنی را بر مبنای فشارهای فرهنگی - اجتماعی و مکانیسم‌های واسطه‌ای آن بین دختران نوجوان ایرانی پیش‌بینی کند.

کلیدواژه‌ها: نوجوانی، نارضایتی بدنی، فشارهای فرهنگی - اجتماعی، مقایسه و درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری

دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۱۰/۱۳ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۱۱/۲۱

پوست و زیبایی؛ زمستان ۱۳۹۷، دوره ۹ (۴): ۲۴۸-۲۶۰

نویسنده‌ی مسئول:
دکتر بلال ایزانلو

تهران، خیابان شهید مفتح، دانشگاه خوارزمی، دانشکده‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی، گروه تحقیقات آموزشی
پست الکترونیک:

izan.b@khu.ac.ir

تعارض منافع: اعلام نشده است.

مقدمه

پژوهش در این زمینه نشان می‌دهد که میزان رضایت از تصویر بدنی در بین دختران و زنان کمتر از پسران و مردان است. در همین راستا، McCabe^۱ و همکاران^۲ رضایت از تصویر بدنی را در بین نوجوانان ۱۹ کشور متفاوت مورد بررسی قرار دادند و نتایج آن‌ها نشان داد که رضایت بدنی در بین دختران نوجوان کمتر از

نوجوانی یکی از مراحل زندگی است که با تغییرات بسیاری در تصویر بدنی همراه است. از آنجا که نوجوانان تغییرات جسمانی معناداری را در طول دوران بلوغ تجربه می‌کنند، ادراک‌شان نسبت به تصویر بدنی تغییر می‌کند. این تغییرات خصوصاً در دختران نوجوان می‌تواند سبب نارضایتی بدنی گردد^۱. پیشینه‌ی

نقش مقایسه‌های اجتماعی را در نارضایتی بدنی و اختلالات خوردن در زنان مورد بررسی قرار دادند که نتایج پژوهش آنان نشان داد انواع مقایسه‌های اجتماعی می‌تواند نارضایتی بدنی و اختلالات خوردن را در زنان پیش بینی کند.

مطالعات زیادی در زمینه‌ی مدل تامپسون و سه منبع تأثیرگذار این مدل بر نارضایتی بدنی انجام گرفته است و نشان داده‌اند که مدل اثر سه‌گانه در مورد تصویر بدنی، یک چارچوب سبب‌شناسانه و مورد حمایت است.^۸ پژوهش‌ها نشان داده‌اند فشارهای فرهنگی - اجتماعی به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم سبب ایجاد نارضایتی بدنی می‌شوند^{۹-۱۴}. به‌عنوان نمونه، Schomaker و Furman^{۱۵} تأثیرات بین فردی را در رشد اختلالات خوردن و نارضایتی بدنی در بین نوجوانان مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که این تأثیرات حتی می‌تواند بلندمدت باشد. هم‌چنین Grabe، Ward و Hyde^{۱۶} در یک فراتحلیل و با بررسی ۷۷ مطالعه انجام شده، نقش رسانه‌ها را در شکل‌گیری نگرانی‌های مرتبط با تصویر بدنی در زنان مورد مطالعه قرار دادند. نتایج این تحلیل نشان داد که مواجهه با رسانه‌ها می‌تواند سبب شکل‌گیری نارضایتی بدنی در زنان شود.

اگرچه تحقیقات گسترده‌ای در زمینه فشارهای فرهنگی و مکانیسم‌های واسطه‌ای آن انجام گرفته است اما نقش هر یک از این عوامل در فرهنگ‌های مختلف می‌تواند متفاوت باشد چراکه تصویر بدنی سازه‌ای اجتماعی است که باید در بافت فرهنگی آن مورد بررسی و تحلیل قرار بگیرد^{۱۷}. به‌عنوان نمونه Rodgers، Chabrol و Paxton^{۱۸}، مدل اثر سه‌گانه را در دو گروه از زنان فرانسوی و استرالیایی مورد بررسی قرار دادند و نتایج نشان داد که زنان استرالیایی فشارهای فرهنگی - اجتماعی و مکانیسم‌های واسطه‌ای آن را بیشتر گزارش نمودند. Yamamiya، Shroff و Thompson^{۱۹} نیز این مدل را در یک نمونه از زنان جوان ژاپنی مورد آزمون

پسران نوجوان بود. Fredrickson و Roberts^۳ معتقدند که زنان در معرض پیام‌های بیشتری در مورد ظاهر و اندام‌شان در مقایسه با مردان قرار می‌گیرند و این، باعث شکل‌گیری نارضایتی بدنی بیشتر در زنان می‌شود. Thompson و همکاران^۴ نیز معتقدند نگرانی‌ها در مورد تصویر بدنی در انزوا و تنهایی ایجاد نمی‌شود و نتیجه‌ی یک تأثیر فرهنگی - اجتماعی گسترده‌تر است؛ از این رو، بسیاری از رویکردهای فرهنگی - اجتماعی سعی داشته‌اند با تأکید بر نقش عوامل فرهنگی - اجتماعی، نارضایتی از تصویر بدنی را در بین دختران و زنان توضیح دهند. یکی از مدل‌های فرهنگی - اجتماعی که به تأثیر عوامل فرهنگی - اجتماعی در حوزه‌ی گسترده‌ای از مسایل مربوط به نارضایتی بدنی پرداخته است، مدل اثر سه‌گانه (the Tripartite influence model) است. Thompson و همکاران^۴ مدل اثر سه‌گانه را به‌عنوان یک چارچوب نظری برای تبیین نارضایتی بدنی و اختلالات خوردن ارائه کردند. این مدل متشکل از سه منبع اولیه فشار اجتماعی شامل هم‌سالان، والدین و رسانه می‌باشد و فرض بر آن است که این سه منبع اولیه از طریق دو مکانیسم مقایسه (Comparison Appearance) و درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری (internalization of the appearance ideals) بر تصویر بدنی اثر می‌گذارند^۵. بر طبق این مدل دو فرآیند واسطه‌ای، منابع اولیه فشار را به نارضایتی بدنی و اختلالات خوردن مرتبط می‌کند. درونی‌سازی به میزانی که شخص استانداردهای جامعه را در زمینه‌ی زیبایی و ظاهر درونی می‌کند اشاره دارد. Thompson و Stice^۶ معتقدند که درونی‌سازی یک عامل خطر برای تصویر بدنی و اختلالات خوردن است. مکانیسم مقایسه‌ی ظاهری به مقایسه‌ی تصویر بدنی فرد با دیگران خصوصاً مدل‌های زیبایی رسانه‌ها اشاره می‌کند که نهایتاً منجر به شکل‌گیری نارضایتی بدنی و انواع اختلالات خوردن می‌شود. Bailey و Ricciardelli^۷

قرار دادند. داده‌های این پژوهش حاکی از برازش مدل در نمونه‌ی ژاپنی بود و نشان داد که تصویر بدنی و اختلالات خوردن با نمونه‌ی آمریکایی مشابه است. هم‌چنین یافته‌های حاصل از یک پژوهش نشان داد که تأثیر اظهارات والدین بر تصویر بدنی فرزندان در هر دو گروه قومیتی سیاه‌پوستان و سفیدپوستان به‌صورت متفاوت مشاهده می‌شود. برای مثال در جامعه‌ی سیاه‌پوستان، انواع متفاوت‌تری از اندام بدنی و ظاهر جسمانی پذیرفته شده است و این امر ممکن است به این معنی باشد که والدین سیاه‌پوست به احتمال کمتری دختران‌شان را برای کاهش وزن تحت فشار قرار می‌دهند و بدین ترتیب دختران را از شکل‌گیری یا داشتن یک تصویر بدنی منفی محافظت می‌کنند^{۲۰}. این موارد اهمیت توجه به چارچوب‌های فرهنگی را در توجه به تصویر بدنی آشکار می‌سازد و نشان می‌دهد که نقش فشارهای فرهنگی - اجتماعی و مکانیسم‌های واسطه‌ای آن در شکل‌دهی به نارضایتی بدنی می‌تواند در بین نوجوانان دختر در فرهنگ‌های مختلف، متفاوت باشد.

با توجه به اهمیت تصویر بدنی در سلامت جسمانی و روانی دختران نوجوان، درک عوامل تأثیرگذار بر تصویر بدنی و مکانیسم‌های اثر آن در بین گروه‌های آسیب‌پذیرتر ضرورت می‌یابد. این مسأله از آن رو حائز اهمیت است که تصویر بدنی اهمیت ویژه‌ای برای دختران نوجوان دارد زیرا از یک سو عامل جنسیت و تغییرات رشدی دوران نوجوانی و از سوی دیگر فشارهای فرهنگی - اجتماعی می‌تواند سبب شکل‌گیری نارضایتی بدنی در نوجوانان دختر شود بنابراین پژوهش حاضر در نظر دارد تأثیرات فشارهای فرهنگی - اجتماعی و مکانیسم‌های اثر آن‌ها را در بین دختران نوجوان ایرانی مورد بررسی قرار دارد.

روش اجرا

پژوهش حاضر یک مطالعه‌ی توصیفی - همبستگی می‌باشد که با استفاده از روش تحلیل مسیر انجام

گرفته است. جامعه‌ی آماری این پژوهش را دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهر کرج تشکیل می‌دادند که در دامنه‌ی سنی ۱۵ تا ۱۸ سال قرار داشتند. حجم نمونه بر مبنای نظر Bentler و Chou^{۲۱} به‌ازای هر پارامتر ۵ مشاهده در نظر گرفته شد؛ بنابراین یک نمونه‌ی ۲۵۰ نفری از دانش‌آموزان دختر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و مورد مطالعه قرار گرفتند. در این روش نخست از بین مدارس دولتی کرج سه دبیرستان انتخاب شدند سپس از هر دبیرستان، دو کلاس به‌صورت تصادفی انتخاب شد و داده‌های پژوهش از دانش‌آموزان در این کلاس‌ها جمع‌آوری شد. داده‌ها با استفاده از توزیع پرسش‌نامه توسط مشاور مدرسه بین دانش‌آموزان جمع‌آوری شدند و مشاور پاسخگوی سؤالات دانش‌آموزان در مورد شیوه‌ی صحیح تکمیل پرسش‌نامه‌ها بود. پرسش‌نامه‌های مورد استفاده در این پژوهش شامل پرسش‌نامه‌ی فشارهای فرهنگی - اجتماعی نسبت به ظاهر، پرسش‌نامه‌ی مقایسه و پرسش‌نامه‌ی رضایت از نواحی بدن می‌باشد.

♦ پرسش‌نامه‌ی نگرش‌های فرهنگی - اجتماعی نسبت به ظاهر تامپسون و همکاران: برای ارزیابی میزان درونی‌سازی استانداردهای زیبایی و فشارهای فرهنگی - اجتماعی از چهارمین نسخه‌ی نگرش‌های فرهنگی - اجتماعی تامپسون و همکاران استفاده شد. چهارمین نسخه‌ی نگرش‌های فرهنگی - اجتماعی ابزاری برای سنجش میزان درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری و فشارهای اجتماعی مرتبط با ظاهر می‌باشد. این مقیاس یک ابزار ۲۲ سؤالی است که در یک طیف پنج درجه‌ای (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) قرار دارد و شامل دو خرده‌مقیاس درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری و سه خرده‌مقیاس مربوط به فشارهای اجتماعی (فشار والدین، فشار همسالان و فشار رسانه) است. خرده‌مقیاس درونی‌سازی شامل ۱۰ سؤال است که میزان درونی‌سازی استانداردهای زیبایی را اندازه‌گیری

درجه‌ای لیکرت (هرگز، به‌ندرت، گاهی، اغلب و همیشه) قرار دارد و در آن پاسخگویان میزان مقایسه‌ی ظاهر خود را در موقعیت‌های متفاوت برطبق این درجه‌بندی نشان می‌دهند. Schaefer و Thompson روایی و پایایی این ابزار را مطلوب گزارش کردند.

در ایران عطاری و همکاران^{۲۷}، ساختار عاملی، روایی و پایایی این مقیاس را در پژوهشی با آزمودنی‌هایی از دانشجویان دانشگاه تهران مورد آزمون قرار دادند. بر طبق این پژوهش، این مقیاس در نمونه‌ی ایرانی ساختار تک‌عاملی دارد و روایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۷ به‌دست آمد. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۹۲ به‌دست آمد.

♦ مقیاس رضایت از قسمت‌های مختلف بدن (BASS) از پرسش‌نامه‌ی چندبعدی نگرش فرد در مورد بدن خود (MBSRQ-AS) کش: پرسش‌نامه‌ی روابط چندبعدی بدن یک پرسش‌نامه‌ی خودگزارشی است که نگرش افراد را درباره‌ی ابعاد متفاوت تصویر بدنی ارزیابی می‌کند. نسخه‌ی کوتاه این مقیاس شامل ۳۴ ماده و ۵ خرده‌مقیاس است که عبارتند از مقیاس‌های ارزیابی ظاهری (۷ گزینه)، گرایش به‌ظاهر (۱۲ گزینه)، دل‌مشغولی با اضافه‌وزن (۴ گزینه) طبقه‌بندی وزنی (۲ گزینه) و رضایت از نواحی مختلف بدن (۹ گزینه) می‌باشد و گزینه‌ها بر روی یک مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) طبقه‌بندی شده‌اند^{۲۸}. این مقیاس در پژوهش‌های متعدد در زمینه‌ی تصویر بدنی مورد استفاده قرار گرفته است و روایی و اعتبار آن مطلوب گزارش شده است. بررسی اعتبار و روایی آزمون در نمونه‌ی ایرانی (راحتی) نشان داده است که اعتبار همگرایی آن با آزمون عزت نفس، همبستگی‌های ۰/۵۲، ۰/۵۸، ۰/۵۵ به‌دست آمده است^{۲۹}. هم‌چنین نتایج آلفای کرونباخ

می‌کند. فشار والدین، همسالان و رسانه هر یک شامل ۴ سؤال است که در یک طیف پنج‌درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود و آزمودنی‌ها، میزان موافقت خود را با هر یک از این گزینه‌ها در این طیف پاسخ می‌گویند. روایی این ابزار در بین نمونه‌هایی از فرهنگ‌های مختلف مورد آزمون قرار گرفته است و ویژگی‌های روان‌سنجی آن مطلوب گزارش شده است^{۲۲}. Llorente و همکاران^{۲۳} روایی این مقیاس و ویژگی‌های روان‌سنجی آن را در نمونه‌ای از زنان اسپانیایی مورد آزمون قرار داد. روایی مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ در این پژوهش در بین پنج خرده‌مقیاس بین ۰/۸۸ تا ۰/۹۷ به‌دست آمد.

Rodgers و همکاران^{۲۴} این ابزار را در یک نمونه‌ی فرانسوی از زنان و مردان اجرا کردند و روایی مقیاس را با استفاده از آلفای کرونباخ بین ۰/۷۹ تا ۰/۹۳ گزارش کردند.

در ایران اعتبار سومین نسخه‌ی این مقیاس توسط محمدپناه اردکان، باباپور خیرالدین و یوسفی^{۲۰} با استفاده از شیوه‌ی همسانی درونی و دونیمه‌سازی بررسی شدید که ضرایب اعتبار به‌ترتیب ۰/۷۷ و ۰/۵۵ به‌دست آمد. دهقانی و همکاران در پژوهشی اعتبار محتوایی این مقیاس را ۰/۸ به‌دست آوردند. هم‌چنین پایایی ابزار در حیطه‌های مختلف بالاتر از ۰/۷۵ گزارش کردند. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ نسخه‌ی چهارم این مقیاس ۰/۸۸ به‌دست آمد.

♦ پرسش‌نامه‌ی مقایسه‌ی ظاهری اسکافر و تامپسون: این مقیاس نخست توسط تامپسون برای ارزیابی فرآیند مقایسه‌ی ظاهری در ۲۵ حوزه‌ی مرتبط با تصویر بدنی ارائه شد. مقیاس مقایسه‌ی ظاهری یکی از قدیمی‌ترین و رایج‌ترین ابزارهای مورد استفاده در زمینه‌ی مقایسه‌ی بدنی بود^{۲۵}. اخیراً Schaefer و Thompson^{۲۶} نسخه‌ی تجدیدنظرشده‌ی این مقیاس را ارائه دادند. این نسخه شامل ۱۱ گزینه است که در یک طیف پنج

سپس برازش مدل با استفاده از نرم‌افزار Lisrel مورد بررسی قرار گرفت. شاخص‌های برازش در جدول ۲ نمایش داده شده است. اولین شاخص مورد استفاده در این پژوهش χ^2 می‌باشد. χ^2 دو به‌دست آمده از بررسی این مدل ۱/۹۱ می‌باشد که با درجه‌ی آزادی در سطح کمتر از ۰/۰۰۱ معنادار نمی‌باشد. با توجه به این که تقسیم χ^2 بر درجه‌ی آزادی کوچکتر از ۳ است، می‌توان گفت مدل از برازش قابل قبولی برخوردار است. شاخص بعدی «ریشه‌ی میانگین توان دوم خطای تقریب (RMSER)» است. با توجه به این که مقدار این شاخص ۰/۰۶ به‌دست آمده است می‌توان گفت مدل برازش قابل قبولی دارد. هم‌چنین شاخص‌های برازش مطلق و نسبی که در جدول ۲ نشان داده شده است نشان می‌دهد که مدل از برازش خوب و قابل قبولی برخوردار است.

پس از بررسی شاخص‌های برازش، برای بررسی ارتباط بین متغیرهای مدل، همبستگی آن‌ها محاسبه شد که نتایج آن در جدول ۳ نشان داده شده است. در بخش بعد برای تعیین اثرات متغیرها بر یکدیگر از تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج تحلیل مسیر به تفکیک مسیرها در جدول ۴ نشان داده شده است. با توجه به اینکه این مدل مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم دارد، اثرات مستقیم، اثرات غیرمستقیم و اثرات کلی هر متغیر بر متغیر وابسته باید مورد بررسی قرار بگیرد که در جدول ۴ گزارش شده است. ضرایب رگرسیون این مسیرها نشان می‌دهد که دو

زیرمقیاس‌های آن (BASS, AO, AE) و OWPREOC) به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۸۴، ۰/۷۹ و ۰/۶۷ به‌دست آمده است^{۳۰}. در این پژوهش از خرده‌مقیاس رضایت از نواحی بدن استفاده شده است که این خرده‌مقیاس ۹ سؤال دارد و میزان رضایت فرد را از صورت، مو و نواحی مختلف بدن و به‌صورت کلی ارزیابی می‌کند. حداقل و حداکثر امتیاز این خرده‌مقیاس ۹ و ۴۵ می‌باشد. نمره‌ی بالاتر از میانگین رضایت از قسمت‌های خاصی از بدن را نشان می‌دهد.

یافته‌ها

در این بخش، نخست داده‌ها از نظر مقادیر پرت چندمتغیری بررسی شدند و داده‌های نامناسب حذف شدند. پاک‌سازی داده‌ها از طریق تحلیل رگرسیون چندگانه انجام شد که طی آن‌ها داده‌های پرت شناسایی و حذف شدند، سپس نرمال‌بودن داده‌ها از طریق میزان چولگی و کشیدگی آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت. همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شد مقدار چولگی و کشیدگی برای متغیرهای مدل در دامنه (۲، -۲) قرار داشتند، در نتیجه توزیع متغیرها متقارن بوده و از کشیدگی نرمال برخوردار است. هم‌چنین توصیف آماری متغیر برون‌زا و متغیرهای درون‌زای پژوهش شامل حداقل نمره، حداکثر نمره، میانگین و انحراف معیار است که در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی عملکرد دانش‌آموزان

متغیر	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
فشار والدین	۴	۲۰	۸/۵۵	۴/۰۹	۰/۸۰	۰/۱۵
فشار همسالان	۴	۲۰	۷/۱۳	۳/۷۷	۱/۳۰	۱/۲۵
فشار رسانه	۴	۲۰	۹/۴۰	۴/۵۲	۰/۷۲	۰/۲۷
درونی‌سازی	۱۶	۷۸	۴۲/۸۶	۱۰/۶۲	۰/۱۴	۰/۲۳
مقایسه	۱۱	۵۲	۲۱/۷۵	۹/۹۲	۰/۹۹	۰/۲۸
نارضایتی بدنی	۹	۳۶	۱۶/۸۰	۵/۹۳	۰/۸۱	۰/۱۱

جدول ۲: شاخص‌های برازش مدل نهایی

آماره	X ²	df	RMSER	SRMR	GFI	AGFI	NFI	NNFI	PNFI	CFI	IFI	RFI
مقدار	۰/۹۵	۱	۰/۲۰	۰/۹۸	۰/۹۹	۰/۹۵	۰/۹۹	۰/۳۶	۰/۰۶ (۰/۰۰-۰/۱۴)	۳	۱/۹۱	۵/۷۳

درونی‌سازی تأثیر بیشتری بر نارضایتی بدنی در نوجوانان دختر دارد.

در نهایت نتایج نشان داد که مدل برازش مطلوبی با داده‌ها دارد و به‌جز دو مسیر فشار والدین بر درونی‌سازی و فشار همسالان بر مقایسه‌ی اجتماعی، سایر مسیرها ضرایب معناداری داشتند. شکل ۱ دیاگرام مسیرهای مدل و ضرایب مسیر را نشان می‌دهد.

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش فشارهای فرهنگی اجتماعی بر شکل‌گیری نارضایتی بدنی در نوجوانان دختر شهر کرج انجام گرفت. برطبق این مدل فشارهای فرهنگی - اجتماعی از طریق والدین، همسالان و رسانه‌ها می‌توانند سبب شکل‌گیری نارضایتی بدنی شوند اما این فرآیند از طریق دو مکانیسم مقایسه و درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری انجام می‌گیرد، بنابراین افرادی که تحت فشارهای فرهنگی - اجتماعی قرار می‌گیرند، تصویر بدنی خود را با استانداردهای بدنی ارائه شده در تعاملات بین فردی یا رسانه‌ها مقایسه می‌کنند و استانداردهای زیبایی را درونی می‌سازند اما نارضایتی بدنی زمانی شکل می‌گیرد که تصویر بدنی فرد با استانداردهای زیبایی درونی شده هماهنگ نباشد.

مسیر فشار والدین بر درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری و مسیر فشار همسالان بر مقایسه‌ی ظاهری از لحاظ آماری معنادار نبودند، بنابراین اثر مستقیم فشار والدین بر درونی‌سازی در دختران نوجوان پایین بود. در مقابل اثر مستقیم فشار والدین بر مقایسه‌ی ظاهری معنادار بود، بنابراین به‌نظر می‌رسد نقش والدین در ایجاد شرایط مقایسه برای نوجوانان بیشتر از درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری برای آنان است. مسیر دوم این مدل بر نقش فشار همسالان اشاره دارد. نتایج نشان داد که فشار همسالان در زمینه‌ی درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری برای نوجوانان همبستگی مثبت و معناداری دارد اما این همبستگی در جهت مسیر مقایسه‌ی ظاهری معنادار نبود. هم‌چنین اثر فشار رسانه در هر دو مسیر مقایسه و درونی‌سازی معنادار بود. نهایتاً مسیرهای مرتبط با متغیرهای واسطه‌ای شامل اثر مستقیم مقایسه بر درونی‌سازی و نارضایتی بدنی و مسیر درونی‌سازی بر نارضایتی بدنی بودند که از لحاظ آماری همبستگی مثبت و معناداری نشان دادند. هم‌چنین اثرات کلی هر یک از متغیرها بر یکدیگر در جدول ۴ گزارش شده است. این نتایج نشان می‌دهد اثر مستقیم و غیرمستقیم رسانه‌ها بر نارضایتی بدنی بیشتر از سایر فشارهای فرهنگی - اجتماعی است و از بین دو مکانیسم مقایسه و درونی‌سازی، مکانیسم

جدول ۳: ماتریس همبستگی متغیرهای مدل

نارضایتی بدنی	درونی‌سازی	مقایسه	فشار والدین	فشار همسالان	فشار رسانه
نارضایتی بدنی					
درونی‌سازی	۰/۳۱				
مقایسه	۰/۳۳	۱			
فشار والدین	۰/۲۶	۰/۴۲	۱		
فشار همسالان	۰/۲۳	۰/۱۴	۰/۶۷	۱	
فشار رسانه	۰/۲۸	۰/۵۱	۰/۴۳	۰/۵۲	۱

جدول ۴: مقادیر اثرات مستقیم، اثرات غیرمستقیم و اثرات کلی متغیرهای مدل

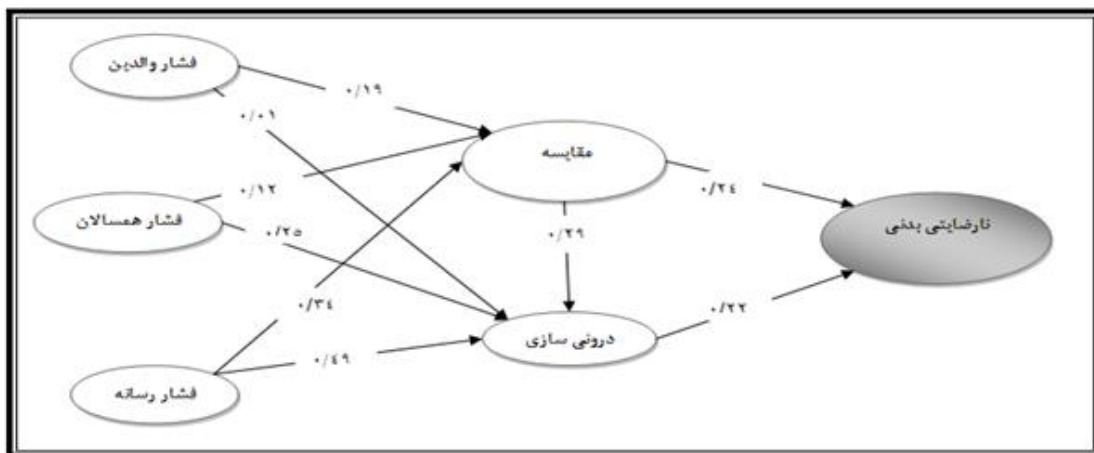
جهت مسیر	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثرات کلی
فشار والدین			
مقایسه	*۰/۱۹	-	*۰/۱۹
درونی سازی	۰/۰۱	*۰/۰۶	۰/۰۷
نارضایتی بدنی	-	*۰/۰۶	*۰/۰۶
فشار همسالان			
مقایسه	۰/۱۲	-	۰/۱۲
درونی سازی	*۰/۲۵	۰/۰۳	*۰/۲۱
نارضایتی بدنی	-	۰/۰۲	۰/۰۲
فشار رسانه			
مقایسه	*۰/۳۴	-	*۰/۳۴
درونی سازی	*۰/۴۹	*۰/۱۰	*۰/۵۹
نارضایتی بدنی	-	*۰/۲۱	*۰/۲۱
مقایسه			
درونی سازی	*۰/۲۹	-	*۰/۲۹
نارضایتی بدنی	*۰/۲۴	*۰/۰۶	*۰/۳۰
درونی سازی			
نارضایتی بدنی	*۰/۲۲	-	*۰/۲۲

*: $P < 0.05$

نتایج این پژوهش نشان داد که این مد، برآزش مطلوبی با داده‌ها دارد و قادر است نارضایتی بدنی را برمبنای فشارهای فرهنگی - اجتماعی و مکانیسم‌های واسطه‌ای آن در بین دختران نوجوان پیش بینی کند.

Halliwell و Harvey^{۳۱} در پژوهشی که بین نوجوانان دختر و پسر ۱۱ تا ۱۶ سال انجام دادند، این مدل را آزمودند. نتایج این پژوهش نشان داد که این مدل قادر است اختلالات خوردن را بین نوجوانان پیش‌بینی کند. نتایج این پژوهش هم‌چنین نشان داد که مقایسه‌ی قدرتمندترین پیش‌بینی‌کننده نارضایتی بدنی بین نوجوانان است. Menzel و همکاران^۸ نیز مدل اثر سه‌گانه را برای پیش‌بینی نارضایتی بدنی و جراحی زیبایی در نمونه‌ای از دانشجویان دانشگاه مورد بررسی قرار دادند و نتایج این پژوهش از مدل سه‌گانه نارضایتی بدنی در پیش‌بینی نگرش مثبت به جراحی زیبایی حمایت کردند؛ بنابراین، این نتایج همسو با پژوهش‌هایی است که این مدل را در نمونه‌های مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند.

برطبق نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش، رسانه بیشترین تأثیر مستقیم و کلی را در بین مسیرهای مدل دارد. پژوهش‌های بسیاری نقش رسانه‌ها در شکل‌دهی به نارضایتی بدنی را مورد مطالعه قرار داده‌اند^{۳۲-۳۷}. به‌نظر می‌رسد یکی از مهم‌ترین تأثیرات رسانه‌ها در شکل‌دهی نارضایتی بدنی از طریق ارائه‌ی استانداردهای زیبایی مشخص به دختران و زنان است. در همین راستا Levin، Groesz و Murnen^{۳۸} با انجام فراتحلیلی از پژوهش‌های انجام‌گرفته در زمینه‌ی تأثیر

شکل ۱: نمودار مسیر متغیرهای مدل

استانداردهای زیبایی و نارضایتی بدنی در دختران نوجوان در پژوهش‌های مختلفی بررسی شده است و به تأیید رسیده است^{۴۴-۴۶}، بنابراین دختران نوجوان بیشتر از اینکه تحت تأثیر والدین خود، استانداردهای زیبایی را درونی کنند، از همسالان خود و رسانه‌ها تأثیر می‌پذیرند و نقش والدین بیشتر با مکانیسم مقایسه اجتماعی همراه است. در واقع اگرچه نقش والدین در درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری معنادار نبود اما نقش والدین بر مکانیسم مقایسه‌ی ظاهری معنادار به‌دست آمد؛ بنابراین نقش والدین در درونی‌سازی به‌صورت غیرمستقیم و از طریق مکانیسم مقایسه صورت می‌گیرد. این بدان معناست که والدین ممکن است خود مستقیماً به‌عنوان منبع فشار بر فرزندان عمل نکنند اما زمانی که شرایط مقایسه را برای فرزندان‌شان ایجاد می‌کنند، به‌صورت غیرمستقیم، استانداردهای زیبایی را در فرزندان درونی کنند. Vanden Berg و همکاران^{۴۷} در پژوهشی که بر روی مکانیسم واسطه مقایسه انجام دادند به این نتیجه رسیدند که مکانیسم مقایسه، تأثیر فشار والدین و رسانه را میانجی‌گری می‌کند. با توجه به پاسخ‌های ارائه‌شده از سوی دانش‌آموزان در این پژوهش، به‌نظر می‌رسد والدین به‌صورت مستقیم بر نقش ظاهر در فرزندان تأکید نمی‌کنند و این مسأله می‌تواند پایین‌بودن ضریب تأثیرگذاری والدین را تبیین کند.

در نهایت در این پژوهش تأثیرگذاری هر یک از مکانیسم‌های واسطه‌ای مورد مطالعه قرار گرفت. نتایج نشان دادند که مکانیسم‌های واسطه‌ای و تأثیر آن بر نارضایتی بدنی مثبت و معنادار بود و ضرایب تقریباً مشابهی از هر دو متغیر به‌دست آمد. در واقع مقایسه و درونی‌سازی، هر دو، مکانیسم‌های تأثیرگذار بر نارضایتی بدنی بودند. هم‌چنین ضریب تأثیر مقایسه بر درونی‌سازی یکی از بالاترین ضرایب اثر به‌دست‌آمده در این پژوهش بود و این نشان می‌دهد که مقایسه می‌تواند یک مکانیسم مهم و تأثیرگذار بر درونی‌سازی

رسانه‌ها بر تصویر بدنی، دریافتند تصویر بدنی ارتباط منفی با تصاویر ارائه‌شده از سوی رسانه‌ها دارد و هرچه رسانه‌ها استانداردهای زیبایی بیشتری مرتبط با تصویر بدنی ارائه دهند رضایت از تصویر بدنی کاهش می‌یابد. Slater و Tiggemann^{۳۹} نیز در آزمایشی که بر روی زنان انجام دادند به این نتیجه رسیدند که تماشای موزیک ویدیوهای پخش‌شده از رسانه‌ها می‌تواند منجر به مقایسه‌ی اجتماعی و نارضایتی بدنی شود. Hargreaves و Tiggemann^{۴۰} تأثیر رسانه‌ها را در درونی‌سازی استانداردهای زیبایی در دو گروه از نوجوانان دختر و پسر بررسی کردند و دریافتند که تأثیر رسانه‌ها در درونی‌سازی استانداردهای زیبایی و مقایسه در دختران بیشتر از پسران است؛ بنابراین زنانی که با بسیاری از استانداردهای زیبایی ارائه‌شده در رسانه‌ها احاطه می‌شوند، این استانداردها را به‌عنوان یک هنجار و نرم می‌پذیرند^{۴۱} و نارضایتی بدنی زمانی ایجاد می‌شود که زنان این تصاویر را واقعی و در عین حال دست‌یافتنی می‌یابند^{۴۲}. نتایج ضرایب اثر رسانه بر دو مکانیسم مقایسه و درونی‌سازی مؤید پژوهش‌های انجام‌گرفته است؛ اگرچه ضریب اثر رسانه بر درونی‌سازی در این پژوهش بیشتر از مقایسه اجتماعی است و می‌تواند بیانگر اثر مستقیم رسانه‌ها بر درونی‌سازی استانداردهای زیبایی بین دختران نوجوان ایرانی باشد.

نتایج سایر مسیرهای مدل نشان داد که دومین منبع فشار اجتماعی که می‌تواند درونی‌سازی استانداردهای زیبایی را در دختران نوجوان پیش‌بینی کند، فشار همسالان است و نقش والدین در درونی‌سازی استانداردهای زیبایی معنادار نبود. در همین راستا، Shroff و Thompson^{۴۳}، مدل اثر سه‌گانه را در زمینه‌ی نارضایتی بدنی و اختلالات خوردن بر روی ۳۹۱ نوجوان دختر مطالعه کردند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که فشار همسالان و رسانه‌ها بیشتر از والدین در زمینه‌ی اختلالات خوردن و نارضایتی بدنی مؤثر است. نقش همسالان در درونی‌سازی

درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری در بسیاری از پژوهش‌هایی که با تأکید بر مدل‌های فرهنگی اجتماعی انجام گرفته، مورد بررسی قرار گرفته است و نقش آن به تأیید رسیده است. بر طبق پژوهشی که Johnson و همکاران^{۵۰} در گروهی از دانشجویان دختر انجام دادند، مکانیسم درونی‌سازی، نارضایتی بدنی را بین دختران پیش بینی می‌کند.

این نتایج با یافته‌های پژوهش حاضر همسو است و نشان می‌دهد که مدل اثر سه‌گانه با تکیه بر عوامل فرهنگی - اجتماعی تأثیرگذار بر تصویر بدنی، می‌تواند نارضایتی بدنی را بین دختران نوجوان ایرانی پیش‌بینی کند. در نهایت یکی از محدودیت‌های اصلی پژوهش حاضر با توجه به محدود بودن نمونه، تعمیم‌پذیری نتایج است. با توجه به اینکه انتخاب نمونه تنها از بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر کرج بوده است، لازم است این مدل در نمونه‌های بزرگتر نیز اجرا شود و مورد آزمون قرار بگیرد.

تشکر و قدردانی

در پایان نویسندگان مقاله از دانش‌آموزانی که در این پژوهش همکاری کردند و هم‌چنین مسئول هسته‌ی مشاوره‌ی آموزش و پرورش کرج به‌خاطر همکاری در اجرای پژوهش تشکر و قدردانی می‌کنند.

باشد. Bailey و Ricciardelli^۷ معتقدند مقایسه، یکی از قوی‌ترین دلایل نارضایتی بدنی است؛ خصوصاً زمانی که تصاویر و استانداردهای زیبایی ارائه‌شده توسط رسانه‌ها زمینه مقایسه را فراهم می‌کند؛ در نتیجه زنان در اثر مقایسه، تصاویر را درونی می‌کنند و نارضایتی بدنی بیشتری شکل می‌دهند. Slater و Tiggemann نیز معتقدند که فرآیند مقایسه می‌تواند از طریق رسانه‌ها ترغیب شود. Krcmar, Giles و Helme^{۴۸} فرآیند تأثیرگذاری هنجارهای همسالان بر شکل‌گیری نارضایتی بدنی را از طریق مقایسه توضیح دادند و معتقدند که مقایسه‌ی اجتماعی، ارزش بدنی (Body Esteem) در زنان را پایین می‌آورد و به‌عنوان واسطه‌ای بین هنجارهای همسالان و نارضایتی بدنی عمل می‌کند.

بنابراین مکانیسم مقایسه با تأثیرگذاری مستقیم بر درونی‌سازی و نارضایتی بدنی یکی از مکانیسم‌های مهم این مدل است و نتایج این پژوهش نیز مؤید این مطلب است. هم‌چنین درونی‌سازی ایده‌آل‌های ظاهری که خود مستقیماً از منابع فشارهای اجتماعی تأثیر می‌پذیرد می‌تواند بر نارضایتی بدنی تأثیر بگذارد. Sharp, Tiggemann و Mattiske نارضایتی بدنی و پذیرش جراحی زیبایی را با استفاده از مدل اثر سه‌گانه مورد آزمون قرار دادند. در این پژوهش فشار دوستان و رسانه‌ها به همراه مکانیسم‌های واسطه‌ای مقایسه و درونی‌سازی در نارضایتی بدنی مورد تأیید قرار گرفت.

References

1. Croll J. Body image and adolescents. In: Stang J, Story MT, editors. Guidelines for adolescent nutrition services. Center for Leadership, Education and Training in Maternal and Child Nutrition; 2005: 155-66.
2. McCabe MP, Fuller-Tyszkiewicz M, Mellor D, et al. Body satisfaction among adolescents in eight different countries. *J Health Psychol* 2012; 17(5): 693-701.
3. Fredrickson BL, Roberts TA. Objectification theory: Toward understanding women's lived experiences and mental health risks. *Psychol Women Q* 1997; 21(2): 173-206.
4. Thompson JK, Heinberg LJ, Altabe MN, et al. *Exacting beauty: Theory, assessment and treatment of body image disturbance*. Washington, DC: American Psychological Association, 1999.

5. Keery H, VandenBerg P, Thompson JK. An evaluation of the Tripartite Influence Model of body dissatisfaction and eating disturbance with adolescent girls. *Body image* 2004; 1(3): 237-51.
6. Thompson JK, Stice E. Thin-ideal internalization: Mounting evidence for a new risk factor for body-image disturbance and eating pathology. *Curr Dir Psychol Sci* 2001; 10(5): 181-3.
7. Bailey SD, Ricciardelli LA. Social comparisons, appearance related comments, contingent self-esteem and their relationships with body dissatisfaction and eating disturbance among women. *Eat Behav* 2010; 11(2): 107-12.
8. Menzel JE, Sperry SL, Small B, et al. Internalization of appearance ideals and cosmetic surgery attitudes: A test of the tripartite influence model of body image. *Sex Roles* 2011; 65(7-8): 469-77.
9. Dorneles de Andrade D. On norms and bodies: findings from field research on cosmetic surgery in Rio de Janeiro, Brazil. *Reprod Health Matters* 2010; 18(35): 74-83.
10. Markey CN, Markey PM. A correlational and experimental examination of reality television viewing and interest in cosmetic surgery. *Body image* 2010; 7(2): 165-71.
11. Slevac J, Tiggemann M. Media exposure, body dissatisfaction, and disordered eating in middle-aged women: A test of the sociocultural model of disordered eating. *Psychol Women Q* 2011; 35(4): 617-27.
12. Swami V. Body appreciation, media influence, and weight status predict consideration of cosmetic surgery among female undergraduates. *Body Image* 2009; 6(4): 315-7.
13. Lunde C. Acceptance of cosmetic surgery, body appreciation, body ideal internalization, and fashion blog reading among late adolescents in Sweden. *Body image* 2013; 10(4): 632-5.
14. Vartanian LR. When the body defines the self: Self-concept clarity, internalization, and body image. *J Soc Clin Psychol* 2009; 28(1): 94-126.
15. Shomaker LB, Furman W. Interpersonal influences on late adolescent girls' and boys' disordered eating. *Eat Behav* 2009; 10(2): 97-106.
16. Grabe S, Ward LM, Hyde JS. The role of the media in body image concerns among women: a meta-analysis of experimental and correlational studies. *Psychol Bull* 2008; 134(3): 460.
17. Grogan S. *Body image: Understanding body dissatisfaction in men, women and children*. 2th ed, Lunden and Newyork; Routledge, 2008.
18. Rodgers R, Chabrol H, Paxton SJ. An exploration of the tripartite influence model of body dissatisfaction and disordered eating among Australian and French college women. *Body Image* 2011; 8(3): 208-15.
19. Yamamiya Y, Shroff H, Thompson JK. The tripartite influence model of body image and eating disturbance: A replication with a Japanese sample. *Int J Eat Disord* 2008; 41(1): 88-91.
20. Mohammadpanah Ardakan A, Babapour Kheir-ol-din J, Yousefi R. Validity of Persian version of socio-cultural attitudes towards appearance questionnaire (SATAQ-3) using factor analysis. *Journal of Dermatology and Cosmetic* 2014; 5(1): 85-97. (Persian)
21. Bentler PM, Chou CP. Practical issues in structural modeling. *Sociological Methods & Research* 1987;16(1): 78-117.
22. Schaefer LM, Harriger JA, Heinberg LJ, et al. Development and validation of the sociocultural attitudes towards appearance questionnaire-4-revised (SATAQ-4R). *Int J Eat Disord* 2017; 50(2): 104-17.

23. Llorente E, Gleaves DH, Warren CS, et al. Translation and validation of a spanish version of the sociocultural attitudes towards appearance questionnaire-4 (SATAQ-4). *Int J Eat Disord* 2015; 48(2): 170-5.
24. Rodgers RF, Schaefer LM, Thompson JK, et al. Psychometric properties of the Sociocultural Attitudes Towards Appearance Questionnaire-4 (SATAQ-4) in French women and men. *Body image* 2016; 17: 143-51.
25. Schaefer LM, Thompson JK. The development and validation of the Physical Appearance Comparison Scale-3 (PACS-3). *Psychol Assess* 2018; 30(10): 1330.
26. Schaefer LM, Thompson JK. The development and validation of the physical appearance comparison scale-revised (PACS-R). *Eat Behav* 2014; 15(2): 209-17.
27. Atari M, Akbari-Zardkhaneh S, Soufiabadi M, et al. Cross-Cultural adaptation of the physical appearance comparison scale-revised in Iran. *The IJBMC* 2015; 2(2): 115-24.
28. Untas A, Koleck M, Rascle N, et al. Psychometric properties of the french adaptation of the multidimensional body self-relations questionnaire-appearance scales. *Psychol Rep* 2009; 105(2): 461-71.
29. Sadeghi Someh olyayi R, Khodabakhshi Koulayi A, Akbari ME, et al. Body image and self-esteem: the comparison of two group of women with Breast cancer. *Iran J Breast DIS* 2012; 5(3) 16-28. (Persian)
30. Dehghani M, Chehrzad M, Jafari Asl M, et al. Investigating the relationship between satisfaction from body image and socio cultural patterns among female adolescents in rasht city. *Sci J Hamadan Nurs Midwifery Fac* 2012; 20: 3: 26-34. (Persian)
31. Halliwell E, Harvey M. Examination of a sociocultural model of disordered eating among male and female adolescents. *Br J Health Psychol* 2006; 11(2): 235-48.
32. Thompson JK, Heinberg LJ. The media's influence on body image disturbance and eating disorders: We've reviled them, now can we rehabilitate them? *J Soc Issues* 1999; 55(2): 339-53.
33. Stice E, Schupak-Neuberg E, Shaw HE, et al. Relation of media exposure to eating disorder symptomatology: an examination of mediating mechanisms. *J Abnorm Psychol* 1994; 103(4): 836.
34. Stice E, Shaw HE. Adverse effects of the media portrayed thin-ideal on women and linkages to bulimic symptomatology. *J Soc Clin Psychol* 1994; 13(3): 288-308.
35. Hawkins N, Richards PS, Granley HM, et al. The impact of exposure to the thin-ideal media image on women. *Eat Disord* 2004; 12(1): 35-50.
36. Heinberg LJ, Thompson JK. Body image and televised images of thinness and attractiveness: A controlled laboratory investigation. *J Soc Clin Psychol* 1995; 14(4): 325-38.
37. Engeln-Maddox R. Buying a beauty standard or dreaming of a new life? Expectations associated with media ideals. *Psychol Women Q* 2006; 30(3): 258-66.
38. Groesz LM, Levine MP, Murnen SK. The effect of experimental presentation of thin media images on body satisfaction: A meta-analytic review. *Int J Eat Disord* 2002; 31(1):1-6.
39. Tiggemann M, Slater A. Thin ideals in music television: A source of social comparison and body dissatisfaction. *Int J Eat Disord* 2004; 35(1): 48-58.
40. Hargreaves DA, Tiggemann M. Idealized media images and adolescent body image: Comparing boys and girls. *Body image* 2004; 1(4): 351-61.

41. Hendriks A. Examining the effects of hegemonic depictions of female bodies on television: a call for theory and programmatic research. *Crit Stud Mass Commun* 2002; 19(1):106-23.
42. Holmstrom AJ. The effects of the media on body image: A meta-analysis. *J Broadcast Electron Media* 2004; 48(2): 196-217.
43. Shroff H, Thompson JK. The tripartite influence model of body image and eating disturbance: A replication with adolescent girls. *Body image* 2006; 3(1): 17-23.
44. Jones DC. Social comparison and body image: Attractiveness comparisons to models and peers among adolescent girls and boys. *Sex roles* 2001; 45 (9-10): 645-64.
45. Jones DC, Vigfusdottir TH, Lee Y. Body image and the appearance culture among adolescent girls and boys: An examination of friend conversations, peer criticism, appearance magazines, and the internalization of appearance ideals. *J Adolesc Res* 2004; 19(3): 323-39.
46. Ata RN, Ludden AB, Lally MM. The effects of gender and family, friend, and media influences on eating behaviors and body image during adolescence. *J Youth Adolesc* 2007; 36(8): 1024-37.
47. VandenBerg P, Thompson JK, Obremski-Brandon K, et al. The tripartite influence model of body image and eating disturbance: A covariance structure modeling investigation testing the mediational role of appearance comparison. *J Psychosom Res* 2002; 53(5): 1007-20.
48. Krcmar M, Giles S, Helme D. Understanding the process: How mediated and peer norms affect young women's body esteem. *Commun Q* 2008; 56(2): 111-30.
49. Sharp G, Tiggemann M, Mattiske J. The role of media and peer influences in Australian women's attitudes towards cosmetic surgery. *Body Image* 2014; 11(4): 482-7.
50. Johnson SM, Edwards KM, Gidycz CA. Interpersonal weight-related pressure and disordered eating in college women: a test of an expanded tripartite influence model. *Sex roles* 2015; 72 (1-2): 15-24.

The effect of the sociocultural pressures in the development of body dissatisfaction among adolescent girls: The investigation of mediator role for comparison and internalization of the appearance ideals

Negar Sadeghi, PhD¹
Balal IZanloo, PhD¹
Hava Falahati, MSc²
MohammadReza Effekhari, MSc³

1. Faculty of Psychology and Education, Kharazmi University, Tehran, Iran.
2. Razi Educational Counseling of Department of Education, Karaj, Iran
3. Department of Education, Karaj, Iran

Background and Aim: The adolescence is one of the phases that adolescents experience significant physical changes during it, these change can causes the changes in body image especially in girls but body image is a psychological phenomenon that be powerfully affected by sociocultural factors. So, it is necessary to study body image in cultural context. The present study aimed to investigate the role of the sociocultural pressures and mediators mechanisms in the development of dissatisfaction among Iranian Adolescent Girls.

Methods: A sample of 250 adolescent girls, ages 15 to 18, were selected from Karaj city by using multi-stage cluster random sampling and responded a set of questionnaires including "The Sociocultural Attitudes Towards Appearance Scale-4 (SATAQ-4)", "Physical Appearance Comparison Scale-Revised (PACS-R)" and "Body Areas Satisfaction Scale (BASS)". The collected data analyzed using Lisrel and was used path analysis method.

Results: The results of the path analysis indicated that the paths of media and peer pressure on internalization had significant coefficients but the path of parent pressure was not significant. Also, the mechanisms of the appearance compare and internalization mediate the relationship of sociocultural pressures and body dissatisfaction.

Conclusion: The results indicate sociocultural perspective can predict the development of dissatisfaction among Iranian Adolescent Girls based on sociocultural pressures and their mediator mechanisms.

Keywords: adolescence, body dissatisfaction, sociocultural pressures, comparison and internalization of the appearance ideals

Received: Dec 24, 2018 Accepted: Feb 10, 2019

Dermatology and Cosmetic 2018; 9 (4): 248-260

Corresponding Author:
Balal IZanloo, PhD

Department of Educational Research,
Mofateh Ave, Faculty of Psychology &
Education, Kharazmi University, Tehran,
Iran
Email: izan.b@khu.ac.ir

Conflict of interest: None to declare